Pregledni naučni rad
UDK:316.356.2:343.3/.7-053.6(497.5)
DOI:10.7251/ZND2601178L

MALOLJETNIČKA DELINKVENCIJA U REPUBLICI HRVATSKOJ: PRAVNI OKVIR, STATISTIKA I ODGOJNE MJERE

***Dr. sc. Ivica Luketić*[54]**
Ministarstvo pravosuđa i uprave, Uprava za zatvorski sustav i probaciju,
Centar za dijagnostiku u Zagrebu

Apstrakt: *U radu se analizira maloljetnička delinkvencija na području Republike Hrvatske, s naglaskom na pravni okvir, statistiku kao i samo izricanje odgojnih mjera. Analizira se učestalost i struktura kaznenih djela koja čine maloljetnici. Isto tako u radu autor analizira i čimbenike koji utječu na sukobljavanje maloljetnika sa zakonskim odredbama uključujući pri tome ulogu obitelji, obrazovanja i sredine u kojoj odrastaju. Rad prikazuje i usporednu analizu odabranih europskih država kako bi se identificirali slični trendovi, te pozitivna pravna praksa. Hrvatski sustav sankcioniranja maloljetnika bazira se na rehabilitaciji, što je u skladu i s modernim europskim pravnim praksama, a preventivni programi i interdisciplinarni sustav ključni su za smanjenje maloljetničke delinkvencije. Cilj rada je pružiti sveobuhvatni pregled učestalosti kao i strukture kaznenih djela koja počine maloljetnici, identificirati čimbenike koji utječu na njihov sukob sa zakonom te istražiti učinkovitost odgojnih mjera kao i određenih preventivnih programa. Analiza podataka kao i dostupna relevantna literatura, te rezultati istraživanja pokazuju da većina kaznenih djela koja počine maloljetnici pripadaju imovinskim kaznenim djelima. Nadalje potvrđuju se hipoteze da obiteljski i društveni čimbenici utječu na delinkventno ponašanje te da hrvatski pravosudni sustav primarno koristi odgojne mjere, dok se kazna maloljetničkog zatvora izriče rijetko. U radu su korištene metode analize podataka, pregleda relevantne stručne i znanstvene literature, statistička analiza podataka kao i komparativna metoda koja omogućava uvid u razlike i sličnosti u pristupu maloljetničke delinkvencije. Rad može poslužiti kao temelj za daljnja istraživanja kao i razvoj novih preventivnih programa.*

Ključne riječi: *maloljetnici, delinkvencija, odgojne mjere*

Uvod

Maloljetnička delinkvencija predstavlja iznimno kompleksan i složen pravni fenomen u svim kaznenopravnim sustavima. Sam pojam maloljetničke delinkvencije podrazumijeva sve delikte (protupravna ponašanja) koje su počinile osobe mlađe od 18 godina, odnosno osobe starije od 14 godina. Razni autori definiraju maloljetničku delinkvencija kao činjenje kaznenih djela od strane počinitelja u vrlo osjetljivoj životnoj dobi od četrnaest do osamnaest godina,[55] a obuhvaća nedruštveno i protudruštveno ponašanje u razvojnom periodu života[56] ,[57] kao rezultat neadekvatne socijalizacije[58],

[54] ivica.luketic@gmail.com, ivica.luketic@czd.pravosudje.hr

[55] Rajan, P. (2020). Maloljetnička delikvencija (Doctoral dissertation, University of Zagreb. Faculty of Law. Criminal Law).

[56] Žuvela, I., Vučković Matić, M., & Sindik, J. (2016). Devijantno ponašanje maloljetnika i uloga obitelji. Hrvatski časopis za javno zdravstvo, 12(47), 19-23.

ali isto tako pod pojmom delinkvencija podrazumijevaju se i ostala ponašanja koja odstupaju od društvenih normi.[59] Kada promatramo punoljetne počinitelje, maloljetnici se nalaze u specifičnom razvojnom razdoblju kod kojih se izmjenjuju psihološke, socijalne i emocionalne promjene, te je stoga iznimno kod takvih osoba važan odgoj, rehabilitacija i reintegracija u društvo. U Republici Hrvatskoj sukladno Zakonu o sudovima za mladež[60] maloljetničko pravosuđe temelji se na načelima zaštite prava djeteta, individualiziranom pristup i primjena odgojnih mjera odnosno kazni maloljetničkog zatvora. Ovakav pristup usklađen je s međunarodnim pravnim standardima kao i samom praksom europskih država koji kada je u pitanju maloljetnička delinkvencija, odnosno maloljetnici naglašavaju važnost prevencije i socijalne uključenosti mladih.[61] Iako maloljetnici čine relativno mali udio ukupnog kriminaliteta, njihova uključenost u protupravna ponašanja zahtijeva kontinuiranu pažnju zbog mogućih dugoročnih posljedica kako na pojedinca tako i na društvo općenito.

Cilj rada je analizirati pojavnost maloljetničke delinkvencije kroz prikaz pravnog okvira, statističkih pokazatelja i rezultata relevantnih istraživanja. Nadalje rad nastoji prikazati ključne čimbenike koji utječu na pojavu delinkventnog ponašanja kod maloljetnika te ispitati učinkovitost mjera kojima se nastoji se nastoji sprečavati buduće delinkventno ponašanje.

U radu su postavljena niže navedena istraživačka pitanja: (1) Kakva je učestalost i struktura kaznenih djela maloljetnika u Republici Hrvatskoj?, (2) Koji su ključni čimbenici koji utječu na pojavu maloljetničke delinkvencije? te (3) Koje se sankcije najčešće primjenjuju prema maloljetnicima?

Također autor je postavio tri hipoteze: (H1) Najveći udio kaznenih djela koje počine maloljetnici odnosi se na kaznena djela protiv imovine, (H2) Obiteljski i društveni čimbenici značajno utječu na pojavu maloljetničke delinkvencije, te (H3) U Republici Hrvatskoj prema maloljetnicima se najčešće primjenjuju odgojne mjere.

Pojam i obilježja maloljetničke delinkvencije

Maloljetnička delinkvencija označava svako društveno neprihvatljivo i/ili zakonom zabranjeno ponašanje osoba mlađih od 18 godina. Ono može biti promatrano u užem ili u širem smislu. U užem obuhvaća kažnjive radnje koje počine maloljetnici, dok u širem smislu podrazumijevaju se i različiti oblici devijantnog ponašanja, koji ne moraju nužno imati obilježja kaznenih djela, ali spadaju u delikte nasilja.[62] U kriminološkom pogledu maloljetnička delinkvencija promatra se kao razvojni fenomen, povezan procesom odrastanja i socijalizacije. Upravo zbog toga je kod maloljetničke delinkvencije bitan odgojni i preventivni pristup, a tek kao krajnji rezultat i represija.[63]

Maloljetnička delinkvencija ima niz specifičnih obilježja koja ju čine različitom od kriminaliteta odraslih osoba. Jedan od ključnih obilježja je njena povezanost sa samim razvojnim putem kod

[57] Šiško, E. (2020). Devijantno ponašanje-životne priče malodobnih korisnika odgojnog doma (Doctoral dissertation, Sveučilište u Splitu, Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet, Odsjek za sociologiju).
[58] Macanović, N. (2021). Resocijalizacija maloljetnih prestupnika. Centar modernih znanja.
[59] Čavrag, S. (2017). Utjecaj ovisnosti roditelja na delikventno ponašanje i ovisnost maloljetnika-Analiza slučaja u Gradu Zagrebu (Doctoral dissertation, Sveučilište u Zagrebu, Sveučilište u Zagrebu Fakultet hrvatskih studija).
[60] Zakon o sudovima za mladež, Narodne novine 84/11,143/12,148/13,56/15,126/19
[61] WODC (2023) Trend sin juvenile crime in Europe. The Hague: Netherlands Ministry of Justice https://english.wodc.nl/topics/crime-and-security/juvenile-crime-monitor/trends-in-juvenile-crime (pristupljeno 9.02.veljače 2026.)
[62] Singer, M. (2011) Maloljetnička delinkvencija i prevencija, Zagreb, Pravni fakultet
[63] Moffitt, T.E.(1993) Adolescence-limited and lifecourse persistent antisocialbehavior, Psychological Review, 100(4) str. 674-701

maloljetnika. Matoffit[64] u svom radu navodi da velik broj mladih pokazuje adolescencijski ulazak u delinkventno ponašanje, koja s vremenom slabi ili prestaje. Isto tvrdi i Farrington[65] te ističe da većina mladih prestaje s delinkventnim ponašanjem ulaskom u odraslu dob. Maloljetnička delinkvencija je povezana s obiteljskim odnosima, vršnjačkim skupinama, školskim uspjehom i sl. Slabe društvene veze povećavaju vjerojatnost devijantnog ponašanja.[66] Za razliku od odraslih osoba, maloljetnici češće čine kaznena djela u skupinama. Vršnjački utjecaj ima značajnu ulogu u oblikovanju njegovog ponašanja.[67] Stoga su delinkventna ponašanja maloljetnika često impulzivna i slabije (lošije) organizirana. Ali, zbog razvojne faze kod mladih postoji veća mogućnost pozitivne promjene ponašanja kroz razne preventivne programe i intervencije.[68]

Vrste i oblici maloljetničke delinkvencije pokazuju određenu raznolikost i kreću se od lakših prekršaja do ozbiljnih kaznenih djela. Kaznena djela predstavljaju najteži oblik delinkventnog ponašanja i obuhvaćaju radnje koje su propisane maloljetničkim kaznenim zakonodavstvom. Uglavnom se kod maloljetnika izriču blaže kazne nego kod punoljetnih počinitelja kaznenih djela. U Republici Hrvatskoj sankcioniranje maloljetnika regulirano je uglavnom Zakonom o sudovima za mladež.[69] Prekršaji koje čine maloljetnici su često okidač rizičnih obrazaca ponašanja (narušavanje javnog reda i mira, konzumiranje opojnih sredstava, prometni prekršaji), no oni mogu predstavljati prijelaz u ozbiljnije oblike delinkventnog ponašanja.[70] Nasilni oblici delinkventnog ponašanja kao npr. fizičko nasilje, vršnjačko nasilje, grupne tučnjave, specifični su među maloljetnicima.[71] Razvoj tehnologije dovodi do pojave novih oblika devijantnog ponašanja koji zahtijevaju posebnu pozornost npr. cyberbullyng, online prijetnje, zlouporabe društvenih mreža.[72]

Prema učestalosti i razvoju ponašanja delinkvencija može biti; eksperimentalna ili ponavljajuća. Kod eksperimentalne radi se o povremenim i prolaznim ponašanjima koja su u uskoj vezi s adolescencijom, a prelaskom u odraslu fazu ona često prestaju.[73] Kod ponavljajuće delinkvencije, maloljetnik razvija trajnije oblike delinkventnog ponašanja koja se češće mogu nastaviti i u odrasloj dobi.[74]

Prema načinu izvršenja maloljetnička delinkvencija može biti individualna (kada pojedinac sam čini određena ponašanja uglavnom impulzivno i bez planiranja) te grupna koja je ustvari i vrlo česta među

[64] Ibid.

[65] Farrington, D. P. (2003). Developmental and life-course criminology: Key theoretical and empirical issues-the 2002 Sutherland Award address. *Criminology*, *41*(2), 221-225.

[66] Hirschi, T.(1969) Causes of delinquency, University of California Press

[67] Warr, M. (2002) Companions in crime: The social aspects of criminal conduct. Cambridge University Press

[68] Lipsey, M.W. (2009) The primary factos that characterize effective interventions with juvenile offenders, Victims & Offenders 4 (2) str.124-147.

[69] Zakon o sudovima za mladež, Narodne Novine 84/11, 143/12, 148/13, 56/15, 126/19

[70] Farrington, D. P. (2003). Developmental and life-course criminology: Key theoretical and empirical issues-the 2002 Sutherland Award address. *Criminology*, *41*(2), 221-225.

[71] European Crime Prevention Network (2025) Youth crime trend sin Europe

[72] Ibid.

[73] Moffitt, T.E.(1993) Adolescence-limited and lifecourse persistent antisocialbehavior, Psychological Review, 100(4) str. 674-701

[74] Farrington, D. P. (2003). Developmental and life-course criminology: Key theoretical and empirical issues-the 2002 Sutherland Award address. *Criminology*, *41*(2), 221-225.

maloljetnicima npr. kada vršnjački pritisak i želja za dokazivanjem u grupi imaju snažan odraz na ponašanje maloljetnika.[75]

Uzroci maloljetničke delinkvencije

Uzroci maloljetničke delinkvencije predstavljaju sinergiju između maloljetnika i njegove okoline. Uspješno djelovanje kao i sama prevencija zahtijevaju interdisciplinarni pristup koji uključuje obitelj, školu, socijalne službe te širu zajednicu. Suvremena kriminološka istraživanja naglašavaju da se radi o multifaktorskom procesu u kojem se rizični čimbenici međusobno nadopunjuju.[76]

Obitelj predstavlja okvir djetetu i ima ključnu ulogu u oblikovanju njegovog budućeg ponašanja. Disfunkcionalni odnosi unutar obitelji kao npr. zanemarivanje, emocionalna hladnoća, nasilje, nedostatak roditeljske pažnje, u mnogome povećavaju vjerojatnost razvoja delinkventnog ponašanja.[77] Istraživanje Farringtona[78] pokazuje da djeca koja odrastaju u obiteljima s lošom roditeljskom kontrolom i lošom disciplinom imaju veću vjerojatnost uključivanja u kriminalne aktivnosti. Vršnjaci imaju dosta velik utjecaj tijekom adolescencije. Sukladno teoriji socijalnog učenja A. Bandure navodi da se ponašanje uči promatranjem i oponašanjem drugih.[79]

Uključivanje u delinkventne vršnjačke skupine povećava vjerojatnost usvajanja devijantnih oblika ponašanja. Sukladno teoriji E. Sutherland ističe da kriminalno ponašanje nastaje kroz interakciju s osobama koje takvo ponašanje odobravaju.[80] Škola također, kao vrlo važna institucija socijalizacije, može djelovati i kao zaštitni, ali i kao rizični čimbenik. Školski neuspjeh, loši odnosi s nastavnicima, izostanci i rano napuštanje obrazovanja povezani su s većim rizikom od delinkventnog ponašanja.[81] T.Hirchi navodi na primjeru teorija socijalne kontrole da slabija povezanost s društvenim institucijama, u prvom redu školom, utječe na maloljetnikovo delinkventno ponašanje.[82] Nadalje, siromaštvo, nezaposlenost roditelja, socijalna nejednakost i marginalizacija također mogu utjecati na pojavu maloljetničke delinkvencije. Robert K. Merton kroz teoriju anomije objašnjava kako nesklad između društvenih ciljeva i dostupnih sredstava može potaknuti pojedince na delinkventno ponašanje. Djeca koja odrastaju u socijalno depriviranim sredinama često su izložena većem broju rizičnih situacija, uključujući nasilje i kriminal.[83] Individualne karakteristike kao impulzivnost, niske samokontrole i emocionalne nezrelosti također su bitni i mogu biti prediktori delinkventnog ponašanja.[84]

[75] Warr, M. (2002) Companions in crime: The social aspects of criminal conduct. Cambridge University Press https://catdir.loc.gov/catdir/samples/cam031/2001037395.pdf (pristupljeno 17.03.2026.)

[76] Singer, M. (1994) Kriminologija, Fakultet za defektologiju Sveučilišta : Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, Zagreb str.215

[77] Bašić, J.(2009) Rizični čimbenici maloljetničke delinkvencije, str.28

[78] Farrington, D.P.(2000) Childhood Risk Factors and Risk Focused Prevention, str.12

[79] Bandura, A. (1977) Social Learning Theory https://www. asecib.ase.ro/ mps/Bandura Soc ialL ea rning Th eo ry.pdf (pristupljeno 17.03.2026.)

[80] Sutherland E, H.(1947) Principles of Criminology

[81] Singer, M. (1994) Kriminologija, , Fakultet za defektologiju Sveučilišta : Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, Zagreb str.230

[82] Hirschi, T. (1969) Causes of Delinquency https://api.pageplace.de/preview/DT0400. 9781 3515 29 72 3 A 3 0635299/preview-9781351529723_A30635299.pdf (pristupljeno 11.02.2026.)

[83] Merton, R.K. (1938) Social Structure and Anomie.

[84] Gottfredson, M. (1990) Hirchi, T.A. General Theory of Crime

Pravni okvir i sankcioniranje maloljetnika

U Republici Hrvatskoj postupanje s maloljetnicima kao i kazneno pravna zaštita temelje se na Kaznenom zakonu[85] kao i Zakonom o sudovima za mladež[86], a sve u skladu s Konvencijom o pravima djeteta.[87] Za razliku od punoljetnih počinitelja kaznenih djela prema maloljetnicima se primjenjuje sustav koji se temelji na odgoju, zaštiti i resocijalizaciji.

Hrvatsko zakonodavstvo razlikuje nekoliko kategorija; djeca do 14 godine života nisu kazneno odgovorni, maloljetnici (od 14-18 godina) podliježu posebnom kaznenopravnom sankcioniranju te mlađi punoljetnici (od 18 -21 godine), koji se mogu u iznimnim slučajevima sankcionirati kao maloljetnici, odnosno kao punoljetni počinitelji kaznenih djela. Prema djeci do 14 godine života primjenjuju se mjere koje su u djelokrugu sustava socijalne skrbi.[88] Kada se postupa prema maloljetnicima, postupa se prema načelu; najboljeg interesa djeteta, individualizacije sankcije, hitnosti kao i tajnosti postupka. Cilj načela je zaštita osobnosti maloljetnika te sprječavanje njihove stigmatizacije.[89] Sustav sankcioniranja maloljetnika obuhvaća; odgojne mjere, koje se primjenjuju kada je potrebno kod maloljetnika utjecati na njegovo ponašanje, bez izricanja strožih kazni. One uključuju; sudski ukor, posebne obveze, pojačani nadzor roditelja ili skrbnika te pojačani nadzor i brigu nadležnog tijela socijalne skrbi. Ove mjere se izriču dakle, kada je potrebno preventivno djelovati, a samim time imaju i odgojnu svrhu.[90] Zavodske mjere primjenjuju se kao nešto strože mjere u odnosu na odgojne mjere i one mogu biti; upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu, upućivanje u odgojnu ustanovu te upućivanje u odgojni zavod. Specifičnost ovih mjera u odnosu na prethodne je da se ovdje radi o izdvajanju maloljetnika iz njegove socijalne sredine, obzirom da je potrebno na njega intenzivnije odgojno djelovati.[91] Maloljetnički zatvor je najstroža sankcija koja se može izreći maloljetnom počinitelju kaznenih djela. Kod maloljetničkog zatvora se radi prvenstveno o oduzimanju slobode maloljetniku, a kada ranije navedene mjere ne bi bile svrhovite.[92] Kada se radi o kaznenom postupku prema maloljetnicima, on se značajnije razlikuje u odnosu na postupanje s odraslim počiniteljima kaznenih djela. U sudski postupak se uključuju stručne osobe nadležnog Područnog ureda Hrvatskog zavoda za socijalni rad te stručni suradnik suda. Isključuje se javnost, a naglasak je uvijek na zaštiti privatnosti maloljetnog počinitelja kaznenih djela. Ovakav pristup prema maloljetnom počinitelju omogućuje cjelovito sagledavanje osobnosti maloljetnika kao i okolnosti koje su dovele do počinjenja kaznenog djela.

Temeljna svrha sankcioniranja maloljetnika nije represija već odgoj i razvoj odgovornosti, sprječavanje recidivizma te socijalna reintegracija, sve to u interesu da se maloljetniku pružiti prilika za promjenom ponašanja.[93]

---

[85] Kazneni zakon Narodne Novine 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24 te 136/25

[86] Zakon o sudovima za mladež Narodne Novine 84/11,143/12,148/13,56/15,126/19

[87] Konvencija o pravima djeteta (2001) Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži Zagreb.

[88] Novoselec, P. (2016) Opći dio kaznenog prava, Zagreb str. 398.

[89] Krapac, D. (2012) Kazneno procesno pravo, Zagreb, str.512.

[90] Singer, M.(1994) Kriminologija, Fakultet za defektologiju Sveučilišta : Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, Zagreb str.245

[91] Ibid. Str.247

[92] Novoselec, P. (2016) Opći dio kaznenog prava, Zagreb, str.410

[93] Bašić, J.(2009)Teorije prevencije: prevencija poremećaja u ponašanju i rizičnih ponašanja djece i mladih, Školska knjiga, Zagreb, 2009.." *Kriminologija & socijalna integracija*, vol. 17, br. 2, 2009.

Statistički pokazatelji

Tabela 1. Prijavljeni maloljetni počinitelji kaznenih djela po godinama[94]

2020.	**2021.**	**2022.**	**2023.**	**2024.**
1079	1000	1055	1096	1286

Tabela 2. Prijavljeni po vrstama kaznenih djela[95]

godina	*k. d. protiv spolne slobode*	*k. d. protiv imovine*	*k. d. protiv javnog reda*
2020	11	602	33
2021	10	554	35
2022	13	581	52
2023	15	496	72
2024	18	583	112

Tabela 3.Optuženi maloljetni počinitelji kaznenih djela po godinama[96]

2020.	**2021.**	**2022.**	**2023.**	**2024.**
298	297	327	302	337

Tabela 4. Optuženi po vrstama kaznenih djela[97]

godina	*k. d. protiv spolne slobode*	*k. d. protiv imovine*	*k. d. protiv javnog reda*
2020	5	69	9
2021	1	40	11
2022	4	63	17
2023	5	34	18
2024	7	13	34

Tabela 5. Osuđeni maloljetni počinitelji kaznenih djela po godinama[98]

2020.	**2021.**	**2022.**	**2023.**	**2024.**
268	264	274	269	309

[94] Državni zavod za statistiku (2025) Počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2024 https://podaci.dzs.hr (pristupljeno 23.01.2026.)

[95] Ibid.

[96] Ibid.

[97] Ibid.

[98] Ibid.

Tabela 6. Osuđeni po vrstama kaznenih djela[99]

godina	*k.d. protiv spolne slobode*	*k.d. protiv imovine*	*k.d. protiv javnog reda*
2020	4	149	9
2021	1	123	11
2022	3	27	17
2023	2	122	18
2024	7	107	34

Novijih podataka za 2025.godinu još nema, već se isti objavljuju na stranicama DZS u travnju 2026. godine.

Iz grafikona 1 do 6 može se uočiti podatak da je broj prijavljenih maloljetnika relativno velik u odnosu na broj optuženih a potom i broj osuđenih maloljetnika, jer kao što je i uobičajeno svaka prijava u postupku može biti odbačena. Iz statističkih podataka može se vidjeti blagi porast po svim fazama kaznenog postupka u odnosu na prvu promatranu i posljednje promatranu godinu. Godine 2020 bilo je prijavljenih (1079), a 2024. godine (1286) maloljetnika. Ako se promatraju prijavljeni maloljetnici po vrstama kaznenih djela i dalje relativno najveći broj čine kaznena djela protiv imovine 2020. godine (602) dok svake iduće promatrane godine dolazi do smanjenja broja prijavljenih maloljetnika. Bez obzira na ovakve podatke i dalje se radi o relativno najvećem broju kaznenih djela protiv imovine. Zanimljiv je podatak da su kaznena djela protiv javnog reda u 2019. godini činila 33 maloljetnika, dok se relativno velik skok događa 2023.godine, odnosno 2025. godine (112) maloljetnika. S druge pak strane relativno mali broj maloljetnika za isto kazneno djelo biva i osuđeno u 2024. godini svega (34) maloljetnika.

Tabela 7. Broj maloljetnika kojima je izrečena odgojna mjera i maloljetnički zatvor[100]

godina	*Izrečena odgojna mjera*	*Izrečen maloljetnički zatvor*
2020	220	7
2021	227	3
2022	224	9
2023	211	13
2024	258	7

[99] Ibid.

[100] Ibid.

Iz grafikona 7 vidljivo je da se maloljetnicima češće izriču odgoje mjere nego kazna maloljetničkog zatvora. U 2023.godini bilo je povećano izricanje kazne maloljetničkog zatvora, gotovo dvostruko u odnosu na promatranu početnu godinu, no već 2025. godine taj broj je značajnije opao.

Metodologija istraživanja

U radu je primijenjen pregledni metodološki pristup poradi analize fenomenologije maloljetničke delinkvencije. Istraživanje se temelji na analizi relevantne znanstvene i stručne literature, statističkih podataka.

U istraživačkom dijelu rada korištena je normativna metoda te metoda analize i sinteze koja je primijenjena u analizi i tumačenju odredaba maloljetničkog kaznenog zakonodavstva te obrade stručnih i znanstvenih radova. Također statistička metoda radi analize podataka, odnosno komparativna metoda glede usporedbe s praksom drugih država.

Izvori podataka obuhvaćaju statističke podatke Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske, podatke Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, Državnog odvjetništva RH te Ministarstva unutarnjih poslova, znanstvene članke i međunarodne publikacije.

Istraživanje ima i određena ograničenja. Prvenstveno rad se temelji na izvorima podataka, koji ovise o dostupnosti i točnosti analiziranih statističkih i drugih podataka. Također postoje mogućnosti u razlikama metodologije prikupljanja podataka, prvenstveno vezano za dosadašnja istraživanja, što može utjecati na usporedivost rezultata.

Komparativni prikaz maloljetničkog kaznenog prava u odabranim državama

Komparativna analiza maloljetničkog kaznenog prava pokazuje manje razlike i odstupanja po pojedinim državama, no uglavnom im je zajednička karakteristika težnja prema zaštiti maloljetnika te njihova resocijalizacija.

Njemački sustav smatra se jednim od najrazvijenijih modela. Dobna granica kaznene odgovornosti je 14 godina, dok se počinitelji kaznenih djela od 18 do 21 godine mogu kažnjavati kao maloljetnici, no zavisno o njihovom stupnju zrelosti.[101] Naglasak je u Njemačkoj na odgojnim mjerama, radu s obiteljima kroz individualizirani postupak. Cilj je promjena ponašanja maloljetnog počinitelja i reintegracija u društvo.[102]

U skandinavskim zemljama Švedskoj, Norveškoj i Danskoj dobna granica kaznene odgovornosti iznosi 15 godina. Sankcioniranje se prvenstveno oslanja na socijalnu skrb, minimalna je upotreba za izricanjem zatvorskih kazni i naglasak je na prevenciji i rehabilitaciji.[103]

Prema češkom Kaznenom zakonu[104] djeca mlađa od 15 godina ne mogu snositi kaznenu odgovornost.

U Velikoj Britaniji dobna granica kaznene odgovornosti iznosi 10 godina, a sustav karakterizira ranija kaznena intervencija, kombinacija socijalnih i kaznenih mjera.[105]

[101] Age of Criminal Responsibility in Europe https://archive.crin.org/en/home/ages/europe.html (pristupljeno 7.02.2026.)

[102] Juvenile Justice in Europe (2018) Columbia Justice Lab https://justicelab.columbia.edu/youth-justice-in-europe (pristupljeno 8.02.2026.)

[103] Storgaard, A.(2004) Juvenile Justice in Scandinavia. https://www.scup.com/doi/full/10.1080/140_438_50410_0_28703 (pristupljeno 7.02.2026.)

[104] Kazneni zakon Češke br. 40/2009

U Nizozemskoj je dobna granica kaznene odgovornosti 12 godina, no sustav je fleksibilan i omogućuje primjenu maloljetničkih sankcija i za osobe do navršene 23 godine. Sankcije se individualizirano prilagođavaju počinitelju.[106]

Primjeri dobre prakse prvenstveno dolaze iz skandinavskih država te Njemačke i potvrđuje da je ulaganje u prevenciju učinkovitije od represivnog kažnjavanja.

Istraživanja o maloljetničkoj delinkvenciji

Istraživanja maloljetničke delinkvencije obuhvaćaju širok raspon tema, uključujući učestalost kaznenih djela, rizične čimbenike, utjecaj okoline te učinkovitost preventivnih i represivnijih mjera. Suvremena znanstvena istraživanja naglašavaju potrebu za interdisciplinarnim pristupom koji povezuje između ostalog; pravo, kriminologiju, socijalni rad i psihologiju. Empirijska istraživanja pokazuju da je maloljetnička delinkvencija najizraženija između 15 i 17 godine života.[107] Prema istraživanju D. Farringtona većina mladih počini bar jedno devijantno ponašanje tijekom odrastanja, no samo manji dio njih razvija trajnije obrasce kriminalnog ponašanja.[108] Jedno od najpoznatijih istraživanja maloljetničke delinkvencije je Cambridge Study in Delinquent Development, pratilo je razvoj dječaka od djetinjstva do odrasle osobe te je identificirao ključne čimbenike koji su bili prediktori delinkventnog ponašanja; niska kontrola roditeljskog nadzora, antisocijalno ponašanje u ranijoj dobi, školski neuspjeh i lošiji socioekonomski status. Ovo istraživanje doprinijelo je razvoju preventivnih programa usmjerenih na ranu intervenciju.[109] Prema istraživanju Warra adolescenti koji su bili članovi pojedinih delinkventnih skupina imaju znatno veću vjerojatnost počinjenja kaznenih djela, a sama interakcija s vršnjacima omogućuje učenje kriminalnih tehnika, opravdavanje devijantnog ponašanja te smanjenje osjećaja krivnje.[110] Suvremena istraživanja pokazuju da represivne mjere, osobito maloljetnički zatvor imaju ograničen učinak na smanjenje recidivizma kod maloljetnika, nasuprot tome programi koji uključuju obiteljsku terapiju, obrazovanje, te restorativnu pravdu pokazuju značajnije bolje rezultate u smanjenju ponavljanja kaznenih djela.[111] Lipsey[112] u svojoj metaanalizi zaključuje da programi usmjereni na ponašanje i socijalne vještine imaju najveći učinak na smanjenje maloljetničke delinkvencije. Europska studija i Eurostat analize navode da maloljetnička delinkvencija u zemljama Europske unije pokazuje stabilan ili blago padajući trend u klasičnim deliktima, a istovremeno raste cyberbullying i online kriminalitet među mladima. Zaključak je da prevencija koja uključuje školu i obitelj ima znatno veći učinak od represivnih mjera.[113] Studije

[105]Schroder, A. (2025) Criminal responsibility limit sin Europe https://www.kas.de/en/analysen-und-argumente/detail/-/content/criminal-responsibility-limits-in-europe-insights-into-the-legal-situation-and-juvenile-delinquency (pristupljeno 7.02.2026.)

[106] Ibid.

[107] Farrington, D.P. (2001) Understanding and Preventing Youth Crime, Farrington, David. "Understanding and preventing youth crime." *Youth Justice: Critical Readings. London: SAGE* (2002): 425-430.

[108] Ibid.str.22

[109] Farrington, D.P. (1995) Cambridge Study in Delinquent Development https://www.crim.cam.ac.uk/files/ c a m bridge study.pdf (pristupljeno 7.02.2026.)

[110] Warr, M. (2002) Companions in Crime The social aspects of criminal conduct. Cambridge University Press https://catdir.loc.gov/catdir/samples/cam031/2001037395.pdf (pristupljeno 17.03.2026.)

[111] Lipsey, M.W (2009) The Primary Factors that Characterize Effective Interventions" https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15564880802612573 (pristupljeno 7.02.2026.)

[112] Ibid.

[113] European Crime Prevention Council (2022) Youth crime trend sin Europe https://eucrim.eu/events/european-crime-prevention-conference-2022/ (pristupljeno 7.02.2026.)

njemačkog instituta za kriminologiju pokazuju da je 60-70 % maloljetničkih delikata prolaznog karaktera, većina mladih prestaje s delinkventnim ponašanjem do 18 najdalje do 21 godine života.[114] Istraživanja u Švedskoj (Swedish Crime Prevention Council) pokazuju da rano uključivanje socijalnih službi smanjuje recidivizam 20-40%, programi obiteljskog savjetovanja imaju veći učinak nego institucionalne mjere, te da se zatvaranje maloljetnika koristi u iznimnim slučajevima.[115] Petterson u svom istraživanju dolazi do zaključka da nedosljedno roditeljstvo povećava agresivno ponašanje djece te da djeca iz obitelji u kojima je bilo prisutno nasilje imaju 2-3 puta veći rizik od budućeg delinkventnog ponašanja.[116] Hanry u svom istraživanju zaključuje da slaba povezanost sa školom kao i loš uspjeh značajno povećava rizik od delinkvencije. Školski neuspjeh je jedan od najjačih prediktora kriminalnog ponašanja.[117]

Rasprava

U ovom poglavlju su interpretirani dobiveni rezultati u odnosu na postavljena istraživačka pitanja i hipoteze, uz oslanjanje na statističke podatke i relevantnu znanstvenu literaturu.

Analiza statističkih podataka pokazuje da maloljetnici u Republici Hrvatskoj čine relativno mali udio ukupnog kriminaliteta, a pri tome dominantna su kaznena djela protiv imovine.[118] Nasilnička djela i kaznena djela povezana s drogamaprisutna su u nešto manjem obliku, dok su iznimno teška kaznena djela rijetka. Ovakva struktura kaznenih djela u skladu je s europskim trendovima, gdje također dominantnu ulogu imaju imovinska kaznena djela.[119] Ovi rezultati potvrđuju prvu hipotezu (H1) prema kojoj najveći udio kaznenih djela koji počine maloljetnici pripada kategoriji imovinskih kaznenih djela.

Rezultati analiziranja dostupne korištene literature ukazuju da su uzroci maloljetničke delinkvencije međusobno povezani. Obiteljski čimbenici kao npr. Disfunkcionalna obitelj, nedostatak kontrole od strane roditelja, kao i socioekonomski problemi imaju značajan utjecaj na razvoj devijantnog ponašanja.[120] Obrazovni sustav i školski neuspjeh mogu povećati rizik od delinkventnog ponašanja, dok pozitivno školsko okruženje djeluje kao zaštitni faktor.[121] Ovim se potvrđuje druga hipoteza (H2) prema kojoj obiteljski i društveni čimbenici značajno utječu na pojavu maloljetničke delinkvencije.

---

[114] Moffitt, T.E.(1993) Adolescence limited and life course persistent antisocial behavior, Psychological Review 100 (4) str.674-701

[115] BRA – Swedish Crime Prevention Council (2021) Juvenile delinquency in Sweden https://bra.se/english/publications/archive/2025-09-18-children-under-15-who-commit-serious-offences (pristupljeno 7.02.2026.)

[116] Petterson, G.R (1982) Coercive family process, Castalia Publishing https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=561858 (pristupljeno 7.02.2026.)

[117] Henry, S. (2000) What is School Violence? An Integrated Definition https://www.researchgate.net/publication/241643857_What_Is_School_ViolenceAn_Integrated_Definition (pristupljeno 7.02.2026.)

[118] Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske (2025) Kaznena djela maloljetnika u RH 2019-2024

[119] Wodc (2023) Trend sin juvenile crime in Europe. The Hague: Netherlands Ministry of Justice https://english.wodc.nl/topics/crime-and-security/juvenile-crime-monitor/trends-in-juvenile-crime (pristupljeno 7.02.2026.)

[120] Jurić, M. & Petrović, S. (2021) Obiteljski i socijalni čimbenici maloljetničke delinkvencije u Hrvatskoj. Fakultet za kriminalistiku i sigurnosne studije 12 (1) 77-91

[121] Springer Link. (2023) Juvenile delinquency and social factors: A. European perspective. Springer Nature https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-4613-3300-59 (pristupljeno 7.02.2026.)

Analiza pravnog okvira kao i statističkih podataka pokazuje da se u Republici Hrvatskoj najčešće primjenjuju odgojne mjere, dok se kazna maloljetničkog zatvora koristi rijetko u iznimnim slučajevima.[122] Ovakav pristup temeljen je na načelu zaštite interesa djeteta i usmjeren je na rehabilitaciju i resocijalizaciju maloljetnika. Odgojne mjere omogućavaju individualiziran pristup svakom maloljetniku.[123] Na temelju navedenog potvrđuje se treća hipoteza (H3) prema kojoj se u Republici Hrvatskoj odgojne mjere primjenjuju znatno češće od kazne maloljetničkog zatvora.

Sukladno svemu navedenom sve tri hipoteze su potvrđene.

Zaključak

Maloljetnička delinkvencija predstavlja složen društveni kao i pravni fenomen koji prvenstveno zahtjeva interdisciplinaran pristup. Analiza provedena u ovom radu pokazuje da maloljetnici u Republici Hrvatskoj čine relativno mali udio ukupnog kriminaliteta, pri čemu prevladavaju kaznena djela protiv imovine, dok su ostala kaznena djela manje zastupljena. Takva struktura kaznenih djela u skladu je i s trendovima unutar država Europske unije. Rezultati provedenog istraživanja pokazuju da su uzroci maloljetničke delinkvencije raznoliki ali i međusobno povezani. Posebno se ističu obiteljski čimbenici, prvenstveno u onim obiteljima gdje nedostaje roditeljske kontrole te u disfunkcionalnim obiteljima, zatim lošiji vršnjački odnosi te nepovoljniji socijalnoekonomski uvjeti. Navedeni uvjeti značajnije doprinose razvoju devijantnog ponašanja kod mladih te je iznimno važno preventivne mjere adekvatno usmjeriti na obitelj, obrazovni sustav i širu društvenu zajednicu. Iz istraživanja je vidljivo da Republika Hrvatska primjenjuje pristup koji zagovara zaštitu interesa djeteta, individualizirani pristup kao i relativno najčešću primjenu odgojnih mjera. Nadalje vidljiv je zaključak da se u praksi rjeđe izriču kazne maloljetničkog zatvora, što je također i u skladu s praksom ostalih država europske unije, te se naglašava rehabilitacijski i resocijalizacijski pristup.

U odnosu na postavljena istraživačka pitanja kao i hipoteze može se zaključiti da su sve hipoteze potvrđene. Prva hipoteza, prema kojoj dominiraju kaznena djela protiv imovine, potvrđena je analizom statističkih podataka. Druga hipoteza koja navodi značaj obiteljskih i društvenih čimbenika vpotvrđena je pregledom relevantnih istraživanja kao i korištene stručne i znanstvene literature. Treća hipoteza prema kojoj sev u Republici Hrvatskoj primarno izriču odgojne mjere , također je potvrđena statističkom analizom i analizom dostupne znanstvene i stručne literature.

Obzirom na rezultate ovog istraživanja, rezultati rada ukazuju na potrebu daljnjeg razvoja preventivnih programa kao i jačanje međuinstitucionalne suradnje između sustava pravosuđa, socijalne skrbi kao i sustava obrazovanja. Posebno je u radu s djecom i maloljetnicima bitna rana intervencija te rad s rizičnim skupinama mladih, kako bi se što kvalitetnije smanjila vjerojatnost ulaska u delinkventno ponašanje.

[122] Pavlović, I (2024) Maloljetnička delinkvencija u Republici Hrvatskoj ; Analiza uzroka i posljedica, Zbornik IKSI 1(2) str.45-62

[123] Restorative Justice 101 (2022) Reducing youth crime and child incarceration around the world sentencingproject.org/reports/system-reforms-to-reduce-youth-incarceration-why-we-must-explore-every-option-before-removing-any-young-person-from-home/

Popis literature:

1.Age of Criminal Responsibility in Europe https://archive.crin.org/en/home/ages/europe.html (pristupljeno 7.02.2026.)
2.Bandura, A. (1977) Social Learning Theory https://www. asecib.ase.ro/ mps/Bandura _Soc ialL ea rning Th eo ry.pdf (pristupljeno 17.03.2026.)
3.Bašić, J.(2009) Rizični čimbenici maloljetničke delinkvencije, str.28
4.Bašić, J.(2009)Teorije prevencije: prevencija poremećaja u ponašanju i rizičnih ponašanja djece i mladih, Školska knjiga, Zagreb, 2009.." Kriminologija & socijalna integracija, vol. 17, br. 2, 2009.
5.BRA – Swedish Crime Prevention Council (2021) Juvenile delinquency in Sweden https://bra.se/english/publications/archive/2025-09-18-children-under-15-who-commit-serious-offences (pristupljeno 7.02.2026.)
6.Čavrag, S. (2017). Utjecaj ovisnosti roditelja na delikventno ponašanje i ovisnost maloljetnika-Analiza slučaja u Gradu Zagrebu (Doctoral dissertation, Sveučilište u Zagrebu, Sveučilište u Zagrebu Fakultet hrvatskih studija).
7.Državni zavod za statistiku (2025) Počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2024 https://podaci.dzs.hr (pristupljeno 23.01.2026.)
8.Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske (2025) Kaznena djela maloljetnika u RH 2019-2024
9.European Crime Prevention Council (2022) Youth crime trend sin Europe https://eucrim.eu/events/european-crime-prevention-conference-2022/ (pristupljeno 7.02.2026.)
10. European Crime Prevention Network (2025) Youth crime trend sin Europe
11.Farrington, D.P. (1995) Cambridge Study in Delinquent Development https://www.crim.cam.ac.uk/files/ c a m bridge_study.pdf (pristupljeno 7.02.2026.)
12.Farrington, D. P. (2003). Developmental and life-course criminology: Key theoretical and empirical issues-the 2002 Sutherland Award address. Criminology, 41(2), 221-225.
13.Farrington, D.P.(2000) Childhood Risk Factors and Risk Focused Prevention, str.12
14.Farrington, D.P. (2001) Understanding and Preventing Youth Crime, Farrington, David. "Understanding and preventing youth crime." Youth Justice: Critical Readings. London: SAGE (2002): 425-430.
15.Gottfredson, M. (1990) Hirchi, T.A. General Theory of Crime
16.Hirschi, T. (1969) Causes of Delinquency https://api.pageplace.de/preview/DT0400. 9781 3515 29 72 3_ A 3 0635299/preview-9781351529723_A30635299.pdf (pristupljeno 11.02.2026.)
17.Henry, S. (2000) What is School Violence? An Integrated Definition https://www.researchgate.net/publication/241643857_What_Is_School_ViolenceAn_Integrated_Definition (pristupljeno 7.02.2026.)
18.Jurić, M. & Petrović, S. (2021) Obiteljski i socijalni čimbenici maloljetničke delinkvencije u Hrvatskoj. Fakultet za kriminalistiku i sigurnosne studije 12 (1) 77-91
19.Juvenile Justice in Europe (2018) Columbia Justice Lab https://justicelab.columbia.edu/youth-justice-in-europe (pristupljeno 8.02.2026.)
20.Kazneni zakon Narodne Novine 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21, 114/22, 114/23, 36/24 te 136/25
21. Kazneni zakon Češke br. 40/2009
22.Konvencija o pravima djeteta (2001) Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži Zagreb.
23.Krapac, D. (2012) Kazneno procesno pravo, Zagreb, str.512.
24.Lipsey, M.W (2009) The Primary Factors that Characterize Effective Interventions“ https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15564880802612573 (pristupljeno 7.02.2026.)
25.Macanović, N. (2021). Resocijalizacija maloljetnih prestupnika. Banja Luka: Centar modernih znanja.
26.Merton, R.K. (1938) Social Structure and Anomie.
27.Moffitt, T.E.(1993) Adolescence-limited and lifecourse persistent antisocialbehavior, Psychological Review, 100(4) str. 674-701
28.Novoselec, P. (2016) Opći dio kaznenog prava, Zagreb str. 398.
29.Pavlović, I (2024) Maloljetnička delinkvencija u Republici Hrvatskoj ; Analiza uzroka i posljedica, Zbornik IKSI 1(2) str.45-62
30.Petterson, G.R (1982) Coercive family process, Castalia Publishing https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=561858 (pristupljeno 7.02.2026.)

31.Restorative Justice 101 (2022) Reducing youth crime and child incarceration around the world sentencingproject.org/reports/system-reforms-to-reduce-youth-incarceration-why-we-must-explore-every-option-before-removing-any-young-person-from-home/
32.Rajan, P. (2020). Maloljetnička delikvencija (Doctoral dissertation, University of Zagreb. Faculty of Law. Criminal Law).
33.Schroder, A. (2025) Criminal responsibility limit sin Europe https://www.kas.de/en/analysen-und-argumente/detail/-/content/criminal-responsibility-limits-in-europe-insights-into-the-legal-situation-and-juvenile-delinquency (pristupljeno 7.02.2026.)
34.Singer, M. (2011) Maloljetnička delinkvencija i prevencija, Zagreb, Pravni fakultet
35.Singer, M. (1994) Kriminologija, Fakultet za defektologiju Sveučilišta : Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, Zagreb str.215
36.Sutherland E, H.(1947) Principles of Criminology
37.Springer Link. (2023) Juvenile delinquency and social factors: A. European perspective. Springer Nature https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-4613-3300-59 (pristupljeno 7.02.2026.)
38.Storgaard, A.(2004) Juvenile Justice in Scandinavia. https://www.scup.com/doi/full/10.1080/140 438 50 410 0 28703 (pristupljeno 7.02.2026.)
39.Šiško, E. (2020). Devijantno ponašanje-životne priče malodobnih korisnika odgojnog doma (Doctoral dissertation, Sveučilište u Splitu, Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet, Odsjek za sociologiju).
40.Zakon o sudovima za mladež, Narodne novine 84/11,143/12,148/13,56/15,126/19
41.Žuvela, I., Vučković Matić, M., & Sindik, J. (2016). Devijantno ponašanje maloljetnika i uloga obitelji. Hrvatski časopis za javno zdravstvo, 12(47), 19-23.
42.Warr, M. (2002) Companions in crime: The social aspects of criminal conduct. Cambridge University Press https://catdir.loc.gov/catdir/samples/cam031/2001037395.pdf (pristupljeno 17.03.2026.)
43.WODC (2023) Trend sin juvenile crime in Europe. The Hague: Netherlands Ministry of Justice https://english.wodc.nl/topics/crime-and-security/juvenile-crime-monitor/trends-in-juvenile-crime (pristupljeno 9.02.veljače 2026.)

JUVENILE DELINQUENCY IN THE REPUBLIC OF CROATIA: LEGAL FRAMEWORK, STATISTICS AND CORRECTIVE MEASURES

Ph.D. sc. Ivica Luketić
Ministry of Justice and Administration, Directorate for the Prison System and Probation

Abstract: *The research paper analyzes juvenile delinquency in the Republic of Croatia, with an emphasis on the legal framework, statistics and the imposition of corrective measures. The frequency and structure of criminal offenses committed by juveniles are analyzed. The author also analyzes the factors that influence the conflict of juveniles with legal provisions, including the role of the family, education and the environment in which they grow up. The paper also presents a comparative analysis of selected European countries in order to identify similar trends and positive legal practice. The Croatian juvenile justice system is based on rehabilitation, in accordance with modern European legal practices, and preventive programs and an interdisciplinary system are key to reducing juvenile delinquency. The aim of the paper is to provide a comprehensive overview of the frequency and structure of criminal offenses committed by juveniles, to identify factors that influence their conflict with the law and to investigate the effectiveness of educational measures and certain preventive programs. Data analysis, as well as available relevant literature and research results show that the majority of criminal offenses committed by juveniles are property crimes. Furthermore, the hypotheses that family and social factors influence delinquent behavior are confirmed and that the Croatian judicial system primarily uses corrective measures, while juvenile imprisonment is rarely imposed. The paper uses data analysis methods, reviews of relevant professional and scientific literature, statistical analysis of data from the Republic of Croatia, as well as a comparative method that provides insight into differences and similarities in the approach to juvenile delinquency. The paper can serve as a basis for further research and the development of new preventive programs.*

Keywords*: juveniles, delinquency, educational measures*